โกฐกระดูก

ชื่ออื่น ๆ บักเฮียง (จีนแต้จิ๋ว) มู่เซียง (จีนกลาง)

ชื่ออังกฤษ Kuth Root, Costus, Saussureae Radix

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Saussurea lappa* C.B. Clarke

วงศ์ ASTERACEAE (COMPOSITAE)

ถิ่นกำเนิดและการกระจายพันธุ์

เป็นพืชถิ่นเดียว พบขึ้นตามหุบเขาชื้นทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเทือกเขาหิมาลัย ระดับความสูง 2,500-3,600 เมตร

ปัจจุบันปลูกกันที่ประเทศอินเดีย (ภาคเหนือ) เนปาล ภูฏาน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และเวียตนาม

ส่วนที่ใช้ รากแห้ง อายุ 4-5 ปี

สารสำคัญ น้ำมันหอมระเหย 0.3-3% สารกลุ่ม lignan glycoside สารกลุ่ม alkaloids สารกลุ่ม C17-polyene alcohols สารกลุ่ม anthraquinones

กลิ่น และรส กลิ่นหอมเฉพาะ รสขมเล็กน้อย เผ็ดร้อน

การใช้ตามภูมิปัญญา ตำราสรรพคุณยาไทย ใช้แก้เสมหะและลม แก้หืด หอบ แก้ลมในกองเสมหะ บำรุงหัวใจให้ชุ่มชื้น บำรุงกระดูก แพทย์แผนไทยจัดโกฐกระดูกเป็นโกฐชนิดหนึ่งในพิกัดโกฐทั้ง 7 และพิกัดโกฐทั้ง 9 จีนและอินเดีย ใช้เป็นเครื่องเทศ ยาฆ่าเชื้อ ยาฝาดสมาน เป็นยาหลักสำหรับยาขี้ผึ้งฝาดสมานสำหรับเรียกเนื้อในแผลเรื้อรังและแผลกลาย และเป็นยาชูกำลัง ใช้สระผม ทำให้ผมดกดำ ใช้แก้ไอ แก้ท้องเสีย แก้โรคผิวหนัง ยากระตุ้นกำหนัด

การศึกษาทางเภสัชวิทยา

ฤทธิ์ต้านการเกิดแผลกระเพาะอาหาร ตำรับยารวม (UL-409 ประกอบด้วย โกฐกระดูก ชะเอมเทศ เทียนข้าวเปลือกและมะตูม) ในขนาด 600 มิลลิกรัม/กิโลกรัม มีฤทธิ์ต้านการเกิดแผลกระเพาะอาหาร โดยมีฤทธิ์ลดการหลั่งของกรด และลดการบีบตัวของลำไส้หนู

ฤทธิ์กระตุ้นการบีบตัวของกระเพาะและลำไส้ สารสกัดน้ำ-เอทานอลมีฤทธิ์กระตุ้นการบีบตัวของกระเพาะและลำไส้ทำให้เกิดกำจัดของเสียทางเดินอาหาร

ฤทธิ์ต้านการอักเสบ สารสกัดแอลกอฮอล์มีฤทธิ์ยับยั้งการสร้าง tumor necrosis factor-alpha (TNF-α) และ mitogen-induced interferon-gamma (IFN-γ) ซึ่งเป็นสารที่ทำให้เกิดการอักเสบ และระบบการไหลเวียนเลือดล้มเหลว สารสกัดเอทานอลมีฤทธิ์ยับยั้งการ

อักเสบที่อุ้งเท้าหนู สารสกัดที่มีสาร sesquiterpene lactones มีฤทธิ์ต้านการอักเสบในการทดสอบแบบ cotton pellet granuloma ในหนู

บรรณานุกรม

https://www.dnp.go.th/botany/mplant/index.html

http://www.worldfloraonline.org/

คณะอนุกรรมการจัดทำตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย ในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย. ตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2551.

นพมาศ สุนทรเจริญนนท์ นงลักษณ์ เรื่องวิเศษ. คุณภาพเครื่องยาไทย จากงานวิจัยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอนเซ็พท์ เมดิคัส จำกัด, 2551.

เอกสารนี้จัดทำโดยคลินิกการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว
ใช้เผยแพร่เพื่อเป็นวิทยาทานความรู้แก่ประชาชน